

Nápady ve filosofii / Filosofémata / Navazování na filosofémata

Zkušenost, že filosofie musela a někdy i dnes musí začít pracovat, tj. navázat na myšlenky, které (ještě) nemají filosofickou povahu, a že je do filosofického kontextu teprve musí uvést a tak jim dát filosofický tvar a charakter, nás vede k tomu, že ještě v rámci předfilosofického (a nefilosofického) myšlení musíme předpokládat jakési „prvky“, které takového uvedení do filosofických kontextů jsou mocny. Takovým prvkům můžeme říkat filosofémata, pochopitelně jen v tom případě, že při uvedení do filosofického kontextu obstojí, tj. že takovou filosofickou interpretaci unesou. Je jistě pochopitelné, že takové prvky nemohou být předem rozpoznány jako potenciálně filosofické, dokud se nepodaří je do filosofických kontextů vtáhnout tak, aby neztratily svou váhu resp. původně skrytou inspirující hodnotu. Tak vzniká otázka, jak je vůbec možné, že některé obstojí a jiné nikoli: zřejmě mezi nimi bude nějaký rozdíl. A ten rozdíl nemůže být „faktický“, „objektivní“, „předmětný“, protože ještě nemohl být „objektívován“. Filosoféma je proto něčím víc než pouhým nápadem, protože každému takovém eventuelním nápadu předchází: je to něco, co ještě nikomu nenapadlo, ale co zatím zůstává kdesi v pozadí či lépe v hloubce nějakého nápadu, a to do té doby, dokud je někdo „nevyzvedne“, neosvobodí tím, že je zatáhne do už nějak existujících filosofických kontextů. Právě na filosofématech lze velmi dobře demonstrovat rozdíl mezi tím, co ještě není uskutečněno, provedeno, a tím, co už je nějak uchopeno a interpretováno. Filosoféma ještě neinterpretované představuje „budost“ myšlenky, které ještě nebyla zcela domyšlena, do důsledků dovozena a tím její „ještě ne“. Toto „ještě ne“ není nikde v tom, co již bylo myšleno, „obsaženo“ (ani skrytě), a nic nezaručuje, že to kdy domyšleno a dovozeno bude. To záleží na novém hermeneutickém aktu, který se sice o takové domyšlení pokouší, ale není tímto „ještě ne“ ani vyvolán, natož determinován. Z toho ostatně vyplývá i to, že žádná interpretace takového filosofématu není definitivní, že o žádné interpretaci nemůžeme být jisti, že už „vyčerpala“ všechny možnosti jeho výkladu. A vyplývá z toho také to, že jsou možné různé interpretace „téhož“ filosofématu – i když tato formulace s sebou nese jisté vnitřní pnutí. Je vůbec nějak možná „identita“ jednotlivých filosofémat ještě v rámci toho, co „ještě není“ interpretováno?

(Písek, 040721-1.)